

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Memnuniyetleri Üzerine Bir Değerlendirme

Burcu ERDEM, Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, e-posta: burcuerdem85@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6962-539X>

Prof. Dr. Ümit AKCA, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Isparta, e-posta: umitakca@sdu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8986-5873>

Öz

Bu araştırmanın amacı; kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin memnuniyetlerini ortaya koymaktır. Araştırmada Antalya, Burdur ve Isparta'da kamu sektörüne ve özel sektöre bağlı okullarda çalışan öğretmenlerin bu konudaki görüşleri alan verilerinden yararlanılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya'dan 291, Burdur'dan 95 ve Isparta'dan 124 olmak üzere toplam 510 öğretmen oluşturmaktadır. Örnekleme, 104 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmış ve veriler ki kare testi yapılarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda Antalya, Burdur ve Isparta'da kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinden memnun oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleklerinden memnun olmalarının başlıca nedenleri öğretmenlik mesleğinin kişisel niteliklerine uygun olması ve çalışma koşullarının uygunluğudur. Sektörel özelliklere bağlı olarak, öğretmenlerin görev yaptıkları okulda çalıştıkları için mutlu olma nedenleri farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Mesleği, Kamu Sektörü, Özel Sektör

Makale Gönderme Tarihi: 26.10.2022

Makale Kabul Tarihi: 23.12.2022

Önerilen Atıf:

Erdem, B. ve Akca, Ü. (2022). Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Memnuniyetleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(12): 1733-1746.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2022, 5(12): 1733-1746. DOI:[10.26677/TR1010.2022.1156](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1156)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

**An Evaluation on the Satisfaction of Teachers Working in the Public and Private
Sector with Regard to the Teaching Profession**

Burcu ERDEM, Ph.D. Student, Süleyman Demirel University, Institute of Social Sciences, Isparta,
e-mail: burcuerdem85@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6962-539X>

Prof. Dr. Ümit AKCA, Süleyman Demirel University, Faculty of Arts and Sciences, Isparta, e-
mail: umitakca@sdu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8986-5873>

Abstract

The purpose of this research is to reveal the satisfaction of public and private sector teachers regarding the teaching profession. In the research the opinions of teachers working in public and private schools in Antalya, Burdur and Isparta were tried to be explained by using field data. The sample of the study consists of a total of 510 teachers, 291 from Antalya, 95 from Burdur and 124 from Isparta in the 2017-2018 academic year. A survey of 70 questions was applied to the sample and the data were interpreted using the chi-square tests. As a result of the research, it has been determined that teachers working in the public and private sectors in Antalya, Burdur and Isparta are satisfied with the teaching profession. The main reason why teachers are satisfied with their profession are that the teaching profession is suitable for their personal qualities and the appropriate working conditions. The reasons why teachers are happy for where they work in vary depending on the sectoral characteristics.

Keywords: Teaching Profession, Public Sector, Private Sector.

Received: 26.10.2022

Accepted: 23.12.2022

Suggested Citation:

Erdem, B. and Akca, Ü. (2022). An Evaluation on the Satisfaction of Teachers Working in the Public and Private Sector with Regard to the Teaching Profession, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(12): 1733-1746.

GİRİŞ

Eğitim sisteminin temel öğeleri öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, eğitim programları ve teknolojileri, fiziki ve ekonomik kaynaklardır. Bir toplumun ihtiyaçlarına uygun nitelikli iş gücünün yetiştirilebilmesi, tüm bu unsurlara gereken önemin verilmesine bağlıdır. Eğitim sisteminin en temel öğesi ise, temel beşeri kaynaklarından olan öğretmenlerdir (Şişman, 2006: 211-212). Öğretmeni, eğitim öğretim ortamını etkili ve verimli şekilde oluşturarak, eğitsel hedef ve amaçları gerçekleştirmede öğrencilere rehberlik eden, mesleki açıdan alanında uzmanlaşmış kişi olarak tanımlamak mümkündür (Başaran, 1993: 113).

Öğretmenler, eğitim sisteminin baş aktörü konumundadır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk de "Ulusları kurtaran yalnız ve ancak öğretmenlerdir." sözüyle bu konuya vurgu yapmıştır (Sönmez, 2003:281). Bir ülkenin nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, bireylerin sosyalleşmesinde ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin, kültürel mirasının gelecek nesillere aktarılmasında, ekonomik kalkınmanın ve toplumsal refahın sağlanmasında öğretmenler büyük ve önemli bir role sahiptir (Özden, 1999:9). Ülkemizde eğitim hizmetleri, kamu sektöründeki ve özel sektördeki kurumlar tarafından yürütülmektedir. Öğretmenler, kamu sektöründeki ve özel sektördeki eğitim kurumlarında, öğrencilerin eğitim öğretim sürecine rehberlik etmek üzere yetiştirilmekte ve görevlendirilmektedir (Duman, 1991:6).

Kamu sektörünün ve özel sektörün işleyişini düzenleyen kurallar, yasalar bulunmaktadır. Bir toplumsal kurum olarak eğitimin işlevleri, kamu sektöründe ve özel sektörde benzerlik göstermektedir. İki sektörde de öğretmenler, eğitimin en temel ve önemli kaynaklarından biri olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında kamu sektörünün ve özel sektörün birbirinden farklılaşan özellikleri de bulunmaktadır. Kamu sektörü ve özel sektör amaç ve hedefler, çalışma koşulları, çalışan ücretleri gibi konularda farklılıklar göstermektedir.

Ülkelerin toplumsal ve ekonomik kalkınmasının temelinde eğitilmiş, nitelikli insan gücü yer almaktadır. Nitelikli insan gücünün sağlanması da doğrudan eğitim sistemi ve dolayısıyla öğretmenlik mesleği ile yakından ilgilidir. Bu anlamda öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmeleri gerekliliği önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır (Gelen ve Özer, 2008: 41-43). Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin görüş ve memnuniyetleri, onların görev ve sorumluluklarını istedik şekilde yerine getirebilmelerinde etkili bir husustur. Eğitim kurumlarının amaç ve hedeflerini gerçekleştirebilmesi de öğretmenlerin mesleki memnuniyetleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple öğretmenlerin mesleki memnuniyetlerinin incelenmesi önemli ve gereklidir. Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin çalıştıkları sektör, eğitim kademesi ve meslekteki deneyimleri doğrultusunda mesleklerine ilişkin memnuniyet durumlarını ortaya koymaktır.

ARAŞTIRMANIN TEORİK ÇERÇEVESİ

Bu bölümde bir meslek olarak öğretmenlik, öğretmenlik mesleğinin temel özellikleri ile kamu ve özel sektörde öğretmenlik mesleği konuları ele alınmıştır.

Bir Meslek Olarak Öğretmenlik

Meslek, bireyin geçimini sağlamak için üzerinde çalıştığı iş ve fikir alanıdır. Ekonomik anlamda mesleği, emek piyasasının büyümesinin bir sonucu olarak ortaya çıkan iktisadi bir rol olarak tanımlamak mümkündür. Sosyolojik olarak meslek ise, öncelikle sosyal bir davranış olarak tanımlanmaktadır (Demir ve Acar, 2002: 282).

Öğretmenlik, bireysel, toplumsal, kültürel, bilimsel ve teknolojik boyutları olan profesyonel statüde bir meslektir. Öğretmenlik, bireylerin ve toplumun yaşam, gelişim, değişim biçimini yönlendiren ve şekillendiren mesleklerin en önemlilerinden biridir (Alkan, 2000:202). Öğretmenlik mesleği, uzun ve köklü bir tarihsel geçmişe sahiptir ve özellikle eğitim bilimleri alanındaki gelişmeler ile profesyonel bir meslek haline gelmiştir. Toplumda öğretmenlerin rolleri ve toplumun öğretmenlerden beklentileri geçmişten günümüze önemini yitirmemiştir ve gelecekte de önemini koruyacağı anlaşılmaktadır. Öğrencilere eğitim ve öğretim hizmetlerinin sunulması, öğretmenlerin rol ve sorumluluklarının başında gelmektedir. Bu rol ve sorumluluklarda zamana ve toplumsal gelişmelere bağlı olarak bazı değişimler meydana gelmiştir. Bu anlamda günümüzde öğretmenlik, salt bilgi aktarımını esas alan görüş ve uygulamalardan uzaklaşmış ve mesleği yerine getirenlerin belirli nitelik, yeterlik ve becerilere sahip olmasını gerektiren özel bir alan konumundadır (Gelen ve Özer, 2008: 40; Yılmaz, 2016: 29).

Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yeri ve imajı da araştırmacıların en çok üzerinde durduğu ve incelediği konulardandır. Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yerini ve imajını, toplumun mesleğe ilişkin yüklediği anlamlar biçimlendirmektedir. Bu biçimlendirmede öğretmenlerin bir bütün olarak toplumla ilişkileri belirleyici rol oynamaktadır (Buyruk, 2015: 276).

Öğretmenlik Mesleğinin Temel Özellikleri

Meslek, bireylerin ilgi, yetenek, sorumluluk ve toplumsal hayata katılma ihtiyaçları ile ortaya çıkan ve toplumsal yapının gerektirdiği iş bölümünün sonucu olan bir olgudur. Öğretmenlik mesleği, toplumda uzmanlık gerektiren profesyonel bir meslektir (Alkan ve Hacıoğlu, 1997:24). Günümüzde ülkelerin en önemli gücü yetişmiş, nitelikli insan gücüdür. Toplumsal bir kurum olarak eğitim, bu insan gücünün yetiştirilmesinde en önemli rolü oynamaktadır. Eğitim sisteminin temel unsurlarından olan öğretmenlerin en temel görevlerinden biri, ülkenin gelecekte ihtiyaç duyacağı yetkin ve nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Bu sebeple öğretmen olacak bireylerin, mesleğin gereklerini yerine getirebilmek için belirli özelliklere sahip olmaları, nitelikli bir eğitim almaları önemli bir husustur. Çünkü öğretmenler, gelecek nesillere, bilgi ve donanımları, tutum ve davranışları ile rol model olan bireylerdir (Apuhan, 2013: 41; Kilimci, 2011: 118).

Eğitim sistemi içerisinde öğretmenlerin sahip olmaları gereken üç temel yeterlilik alanı bulunmaktadır. Bunlar; kişisel yeterlilik, alan yeterliliği ve eğitsel yeterliliklerdir. Problem çözme becerisi, sorumluluk, yaratıcılık, eleştirel düşünme, yeniliklere açık olma gibi unsurlar kişisel yeterlilikle ilgilidir. Alan yeterliliği ise, öğretmenlerin kendi uzmanlık alanlarında yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahip olmalarını ifade etmektedir. Eğitsel yeterlilik ise, kendi alanıyla ilgili öğretim strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmak gibi daha çok öğretme becerileri ile ilgili bir yeterlilik alanı olarak değerlendirilebilir (Sünbül, 2002:258).

Toplumda öğretmenlerin sahip olması gereken en temel niteliklerden biri alan bilgisine sahip olmasıdır ancak eğitimde istenilen amaç ve hedeflere ulaşmada bu nitelik tek başına yeterli değildir. Öğretmenlerin, bilgi ve birikimlerini öğrencilere en etkili şekilde aktarmak gibi becerilere sahip olmaları önemlidir (Erden, 1999: 44).

Etkili ve başarılı bir öğretilerde bulunması beklenen belirli özellikler vardır. Yenilik ve gelişmeye açık olma, toplumsal değişmeyi ve eğitim alanındaki gelişmeleri yakından takip etme, öğrenci ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alma, araştırmacı, sabırlı ve duygusal açıdan güçlü bir yapıda olma, çevresiyle olumlu iletişim kurabilme, güvenilir ve destekleyici olma, problem çözme becerilerine ve liderlik özelliklerine sahip olma bu temel özelliklerden bazılarıdır (Çelikten vd., 2005: 214-217).

Eğitim, toplumun kültür ve değerlerini gelecek nesillere aktarmak, bireysel yeteneklerin keşfedilmesini ve geliştirilmesini sağlamak, hayatlarını sürdürebilmek ve toplumsal yaşama katılabilmek için bireylerin ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve davranışları onlara kazandırarak meslek sahibi olmalarını sağlamak gibi birçok önemli işlevi yerine getirmektedir. Eğitimin bu işlevleri yerine getirebilmesi, en temel öğelerinden olan öğretmenlerin nitelik ve yeterlilikleriyle yakından ilişkilidir. Bu sebeple, toplumda eğitimle ilgili çıktıları iyileştirmek için, öğretmen nitelik ve yeterliliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir (MEB, 2017:1). Bunun yanında, bir toplumda eğitimsel amaç ve hedeflere ulaşılabilmesi için, eğitimin en temel unsurlarından olan öğretmenlerin mesleki memnuniyetleri, toplumsal yaşamda karşılaştıkları sorunların ve bu sorunların çözüm önerilerinin özenle ele alınması önemli bir husustur.

Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Öğretmenlik Mesleği

Ülkemizde eğitim hizmetleri, kamu sektöründeki ve özel sektördeki kurumlar tarafından yerine getirilmektedir ve öğretmenler, her iki sektördeki eğitim kurumlarında, öğrencilerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek üzere yetiştirilmekte ve görevlendirilmektedir (Duman, 1991: 6). Eğitim sisteminin temel unsurları öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, eğitim programları ve teknolojileri, fiziki ve ekonomik kaynaklardır. Öğretmenler, eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biridir. Çünkü eğitim sisteminde öğretmen, diğer öğelere anlam kazandıran ve sistem üzerinde en önemli etkiyi yaratan öğedir. Eğitimin kalitesi ve niteliği, öğretmenlerin sahip oldukları niteliklerle yakından ilişkilidir ve öğretmenlik, uzmanlık bilgisi ve özel beceriler gerektiren bir meslektir. Bu anlamda öğretmenlik mesleğini icra eden bireylerin belirli nitelik ve yeterliliklere sahip olması önemlidir (Şişman, 2006: 211-212; Hacıoğlu ve Alkan, 1997: 21). Eğitim sisteminin en temel unsurlarından biri olan öğretmenler, ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan devlet okullarında ve özel okullarda eğitim hizmeti vermektedirler. Öğretmenler belli yasalar çerçevesinde belirlenmiş olan yükümlülükleri olan ve bunun yanında belirli hak ve sorumluluklara sahip olan bireylerdir (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2013: 25).

Kamu hizmetleri, devlet ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından veya bunların gözetim ve denetimi altında, toplumun kolektif ihtiyaçlarını karşılamak üzere sunulan devamlı ve düzenli faaliyetleri ifade etmektedir. Kamu sektörü, sosyal hizmet anlayışı temeline dayanmaktadır. Kamu sektörü ve özel sektör, kuruluş amaçları bakımından farklı nitelikler göstermektedir. Kamu sektörünün temel amacı, kamu yararı sağlamak iken; özel sektörün temel amacı, kar elde etmektir (Onar, 1966:13).

Özel sektör, hür teşebbüsü ifade etmektedir ve bu sektörde sermaye, istenilen biçimde kullanılmaktadır. Bunun yanında özel sektörü de düzenleyen kurallar ve yasalar mevcuttur. Ancak genel olarak özel sektörün başta ekonomik olmak üzere kaynaklarını kullanmada, yönetimde, üretimde ve denetimde, kamu sektörüne kıyasla belirli bir serbestliğe sahip olduğunu söylemek mümkündür. Özel sektörde yöneticiler ya örgüt ya da işletmenin sahibidir ya da bu kişiler tarafından işe alınırlar. Özel sektörde başarı çok önemli bir husustur ve örgüt başarısı ve kültürü belli ölçütlere sahiptir. Başarılı olamayan yönetici ve çalışanlara yönelik yaptırımlar söz konusudur. Başarılı olma zorunluluğu ön planda olduğu için, özel sektör yöneticileri risk almaya daha eğilimlidir. Bireysellik, rekabet ve zaman yönetimi, özel sektörde ön planda olan unsurlardır ve çalışma koşulları kamu sektörüne göre çalışan ve yöneticiler için daha zorlu olabilmektedir. (Özdevecioğlu, 2002:120). Bunun yanında kamu sektöründe çalışanların maaş ve ücretleri yasalarla ve bütçelerle belirlenmektedir. Özel sektörde ise başarı ve verimlilik gibi ölçütlere bağlı olarak yöneticiler tarafından düzenlenmektedir (Kaya ve Uysal, 2016: 40).

Kamu sektörünün ve özel sektörün birbirine benzeyen özellikleri de bulunmaktadır. Öncelikle her iki sektörün de ortak amacı mal ve hizmet üretiminde verimliliği artıracak bilgi ve yöntemlerden yararlanmaktır. Toplumda kamu ya da özel sektörde yer alan her kurumda, temelde beşeri bir kaynak olarak insan unsurunun yönetimi en önemli konulardan biridir. Bu anlamda her iki sektörde de insan kaynakları yönetimi, sektörlerin beşeri sermayeleriyle ilgili önemli bir husustur. Yönetim alanında her iki sektörde de kalite, verimlilik, yetkinlik, profesyonellik, işbirliği gibi nitelikler, örgütsel amaç, hedef, değer ve ilkeler önemlidir. Bunun yanında her iki sektörde de işbölümü ve yazılı kurallar gibi unsurları içeren yapısal bir düzen mevcuttur (Eryılmaz, 2009: 265).

Öğretmenler, mesleklerini yerine getirebilmek için genel kültür, mesleki bilgi ve alan bilgisi konularında yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalıdır (Demirel, 1999:192). Bunun yanında öğretmenlerin temel görevlerinden biri, eğitimin de işlevlerinden olan, öğrencilerin sosyalleşmelerini sağlamak ve toplumun kültürel mirasını gelecek nesillere aktarmaktır. Bunun için öğretmenlerin öncelikle içinde yaşadıkları toplumun norm, değer, inanış, yaşam biçimi ve bir bütün olarak kültürünü tanımaları önemli bir husustur (Erden, 1999:83). Kamu sektöründe ve özel sektörde görev yapan öğretmenler, içinde yaşadıkları toplumun özelliklerini tanıdıkları ölçüde, toplumsal problemleri daha iyi görebilecek ve bunlara karşın etkili çözüm önerileri sunabileceklerdir.

Ülkelerin toplumsal ve ekonomik kalkınmasının temelinde eğitilmiş, nitelikli insan gücü bulunmaktadır. Bu insan gücünün sağlanması da doğrudan eğitim sistemi ve öğretmenlik mesleği ile ilgilidir. Bu anlamda öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmeleri gerekmektedir. Bunun için de toplumda öğretmenlerin yaşadıkları sorunların dikkatle ele alınarak, ortadan kaldırılması önemli bir husustur (Gelen ve Özer, 2008: 41-43; Habacı vd., 2013: 265).

Günümüzde bilginin çoğalması, derinleşmesi ve teknoloji ile birlikte tüm dünyaya hızla yayılması, toplumsal yaşamı hızlı ve sürekli bir değişime uğratmıştır. Özellikle bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler eğitim, siyaset, ekonomi gibi temel alanların da hızlı ve köklü bir değişime yol açmıştır. Dünyada yaşanan bu gelişme ve değişimler karşısında eğitim sistemlerinin de gelişerek yenilenmesi önemli bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu bağlamda son yıllarda ülkemizde eğitimin amacı olarak 21.yüzyıl becerileri olarak sayılan eleştirel düşünme, yenilikçi üretim, etkili iletişim, kültürel ve bireysel farklılıklara saygı, işbirliği geliştirebilme ön plana çıkmıştır. Bu amaçlara ulaşabilmek, eğitim sisteminin temel unsurları olan öğrenciler, eğitim programları ve öğretmenlere odaklanmayı gerektirmektedir (MEB, 2017: 1-2).

Öğretmenlerin sahip oldukları temel nitelik ve yeterlikler, eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmasında çok önemli bir etkiye sahiptir. Bu anlamda öğretmenlerin nitelik ve yeterliklerini etkileyen faktörler dikkatle ele alınmalıdır. Öğretmenlerin sahip oldukları sermaye türleri ve düzeyleri bu faktörler arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin temel nitelikleri, mesleki yeterlikleri, ekonomik, sosyal, kültürel, entelektüel ve psikolojik sermaye özellikleri eğitim sisteminin diğer temel unsuru olan öğrenciler ve onlara sundukları eğitim hizmeti üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan öğretmenlerin, çalışma koşulları, mesleki memnuniyetleri, toplumsal yaşamda ve iş yaşamında karşılaştıkları sorunlar sektörel özelliklere göre farklılıklar gösterebilmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın türüne, araştırma grubuna, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Türü

Kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan öğretmenlerin mesleğe ilişkin memnuniyetlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma, geniş sosyal grupları kapsayan evrenden seçilmiş örneklem grup üzerinde yapılan bir survey (betimleyici, ilişkisel tarama) araştırmasıdır (Bal, 2001: 70). Bu çalışmada, verilerin toplanması amacıyla anket tekniği kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir veri toplama tekniği olan anket, önceden belirlenmiş olan katılımcılardan, evreni temsil eden örnekleme açık ve kapalı uçlu soruların yöneltildiği ve cevapların anket formu aracılığıyla toplanmasını ifade etmektedir (Kaya ve Şahin, 2013: 50).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya, Burdur ve Isparta illerindeki kamu ve özel sektörde çalışan 32.313 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmada evreni temsil edecek olan örneklem, tabakalı örnekleme yöntemiyle hesaplanmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi, evren homojen bir şekilde alt katmanlara ayrılarak, her katmandan ağırlığına göre belli oranlarda tesadüfi örnek alınarak örneklem oluşturulması esasına dayanmaktadır (Bal, 2001:119).

Bu çalışmada öğretmenler, kamu ve özel sektöre göre ve görev yaptıkları eğitim kademelerine göre tabakalandırılmış ve daha sonra her tabakanın evrendeki oranına göre örneklem dağılımı belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü, iki oran farkının önemlilik düzeyi esasına göre gerçekleştirilmiştir. %90 güç değeri ve 0,05 hata payı için hesaplanan örneklem değeri kamu sektöründe 290 ve özel sektörde 60 örneklem olmak üzere toplam 350 bulunmuştur. Ancak çalışma süresi içerisinde daha fazla katılımcıya ulaşma imkânı bulunmuş ve çalışma toplam 510 katılımcı ile tamamlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, ana kütleyi temsil eden örnekleme 104 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sorularının amaca uygun olmasına, anlamlı bir şekilde sıralanmasına ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Anket formu öğretmenlerin demografik, eğitim ve gelir, mesleki, kültürel, sosyal, entelektüel ve psikolojik sermaye özelliklerini tespit etmeye yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Bu amaçla öncelikle ekonomik, kültürel, entelektüel, sosyal sermaye ile ilgili literatür taranmış, ilgili ölçekler incelenmiş ve daha sonra bu sermaye türlerinin unsurlarına yönelik bilgi toplayıcı sorular oluşturulmuştur.

Bu araştırmanın konusu olan mesleğe ilişkin memnuniyet ile ilgili soruların oluşturulmasında entelektüel sermaye için Subramaniam ve Youndt'un, Özdemir ve Taşçı'nın, Nazari ve arkadaşlarının çalışmalarından yararlanılmıştır (Subramaniam ve Youndt, 2005:450-463; Özdemir ve Taşçı, 2017: 363-372; Nazari vd., 2011: 224-248). Sosyal sermaye sorularının oluşturulmasında; Onyx ve Bullen'in ve F. Ardahan'ın çalışmalarından yararlanılmıştır (Onyx ve Bullen, 2000: 23-42; Ardahan: 2012:773-789). Araştırmada, anket formundan elde edilen veriler, sosyal bilim araştırmacıları tarafından yaygın olarak kullanılan veri işleme programı kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubunun görev yaptığı şehir, çalıştığı okul türü ve kademesi, meslekteki deneyimleri ve mesleki memnuniyetleri ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Araştırma Alanının Niteliği ve Öğretmenlerin Mesleki Deneyimi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %57,1'i Antalya, %18,6'sı Burdur ve %24,3'ü Isparta ilinde görev yapmaktadır. Araştırmaya Antalya'dan 291, Burdur'dan 95 ve Isparta'dan 124 öğretmen katılmıştır. Bu araştırma, kamuda ve özel sektörde görev yapan öğretmenleri kapsayan bir çalışmadır. Buna göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %74,5'i kamu sektöründe, %25,5'i özel sektörde çalışmaktadır. Öğretmenlerin %33,7'si ilkokul, %38,8'i ortaokul ve %27,5'i lise kademesinde görev yapmaktadır. Araştırmada öğretmenlere "Öğretmenlik mesleğindeki deneyiminiz" şeklinde yöneltilen soruya, görüşülenlerin %9,6'sı 1-5 yıl arası, %11,4'ü 6-10 yıl arası, %14,5'i 11-15 yıl arası, %24,7'si 16-20 yıl arası, %39'u 20 yıldan daha fazla şeklinde cevap vermiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mesleki deneyiminin 16 yıl-20 yıl ve üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Öğretmenlerin Mesleki Memnuniyetleri ile İlgili Görüşleri

Tablo 1. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Memnuniyet

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet, memnunum	454	89,0	89,0	89,0
Hayır, memnun değilim	56	11,0	11,0	100,0
Toplam	510	100,0	100,0	

Araştırmada, öğretmenlik mesleğinden memnun olup olmadıkları ile ilgili soruya, ankete katılan öğretmenlerin %89'u evet, memnunum; %11'i hayır, memnun değilim cevabını vermiştir. Buna göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%89), öğretmenlik mesleğinden memnun olduğunu belirtmiştir.

Tablo 2. Görüşülenlerin Çalıştığı Okul Türü Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Memnuniyet

		Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Memnuniyet		Toplam	
		Evet memnunum	Hayır, memnun değilim		
Görüşülenlerin Çalıştığı Okul Türü	Kamu Sektörü	Sayı	339	41	380
		% Satır	89,2%	10,8%	100,0%
		% Sütun	74,7%	73,2%	74,5%
		% Toplam	66,5%	8,0%	74,5%
	Özel Sektör	Sayı	115	15	130
		% Satır	88,5%	11,5%	100,0%
		% Sütun	25,3%	26,8%	25,5%
		% Toplam	22,5%	2,9%	25,5%
Toplam	Sayı	454	56	510	
	% Satır	89,0%	11,0%	100,0%	
	% Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	% Toplam	89,0%	11,0%	100,0%	

Öğretmenlerin çalıştığı sektör ile öğretmenlik mesleğine ilişkin memnuniyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2_{(1)}=0.056$ $p=0.814>0.05$). Tabloda da görüldüğü üzere kamu sektöründe görev yapan öğretmenlerin yaklaşık %89'u öğretmenlik mesleğinden memnun olduğunu, %11'i öğretmenlik mesleğinden memnun olmadığını belirtmiştir. Bunun yanında özel sektörde görev yapan öğretmenlerin yaklaşık %88'i öğretmenlik mesleğinden memnun olduğunu, %11'i öğretmenlik mesleğinden memnun olmadığını belirtmiştir. Buna göre her iki sektörde de görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğretmenlik mesleğinden memnundur.

Tablo 3. Öğretmenlik Mesleğinden Memnun Olma Nedeni

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Toplumda saygınlığı yüksek	19	3,7	4,2	4,2
Maaşı yeterli	1	,2	,2	4,4
Kişisel niteliklerime uygun	334	65,5	73,7	78,1
Çalışma koşulları uygun	80	15,7	17,7	95,8
Diğer	19	3,7	4,2	100,0
Toplam	453	88,8	100,0	
Cevapsız	57	11,2		
Toplam	510	100,0		

Araştırmada, öğretmenlik mesleğinden memnun olmalarının en önemli nedeni ile ilgili soruya, ankete katılan öğretmenlerin %4,2'si toplumda saygınlığının yüksek olması, %73,7'si kişisel niteliklerine uygun olması, %17,7'si çalışma koşullarının uygun olması, %4,2'si diğer cevabını vermiştir. Bu soruya öğretmenlerin %11,2'si cevap vermemiştir. Buna göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%73,7) öğretmenlik mesleğinden memnun olma nedeni olarak, mesleğin kişisel niteliklerine uygun olmasını belirtmiştir.

Tablo 4. Görüşülenlerin Buldukları Okulda Öğretmenlik Yaptıkları İçin Mutlu Olup Olmadığı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	443	86,9	87,7	87,7
Hayır	62	12,2	12,3	100,0
Toplam	505	99,0	100,0	
Cevapsız	5	1,0		
Toplam	510	100,0		

Araştırmada, buldukları kurumda öğretmenlik yaptıkları için mutlu olup olmadıkları ile ilgili soruya, ankete katılan öğretmenlerin %87,7'si evet, %12,3'ü hayır cevabını vermiştir. Bu soruya öğretmenlerin %1'i cevap vermemiştir. Buna göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%87,7) buldukları okulda öğretmenlik yaptıkları için mutlu olduklarını belirtmiştir.

Tablo 5. Görüşülenlerin Çalıştığı Okul Türü Görüşülenlerin Buldukları Okulda Öğretmenlik Yaptıkları İçin Mutlu Olup Olmadığı

			Görüşülenlerin Buldukları Okulda Öğretmenlik Yaptıkları İçin Mutlu Olup Olmadığı		Toplam
			Evet	Hayır	
Görüşülenlerin Çalıştığı Okul Türü	Kamu Sektörü	Sayı	337	41	378
		% Satır	89,2%	10,8%	100,0%
		% Sütun	76,1%	66,1%	74,9%
		% Toplam	66,7%	8,1%	74,9%
	Özel Sektör	Sayı	106	21	127
		% Satır	83,5%	16,5%	100,0%
		% Sütun	23,9%	33,9%	25,1%
		% Toplam	21,0%	4,2%	25,1%
Toplam	Sayı	443	62	505	
	% Satır	87,7%	12,3%	100,0%	
	% Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	% Toplam	87,7%	12,3%	100,0%	

Öğretmenlerin çalıştığı sektör ile buldukları okulda öğretmenlik yapmalarına ilişkin memnuniyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2_{(1)}=2.857$ p=0.091>0.05). Tabloda da görüldüğü üzere kamu sektöründe çalışan öğretmenlerin yaklaşık %89'u buldukları okulda görev yaptıkları için mutlu olduğunu, %11'i mutlu olmadığını belirtmiştir. Bunun yanında özel sektörde görev yapan öğretmenlerin yaklaşık %83'ü buldukları okulda görev yaptıkları için mutlu olduğunu, %16'sı mutlu olmadığını belirtmiştir. Buna göre her iki sektörde de çalışan öğretmenlerin büyük çoğunluğu buldukları okulda görev yaptıkları için mutlu olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 6. Görüşülenlerin Buldukları Okuldan Memnuniyetlerinin En Önemli Sebebi

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yeterli mesleki doyum sağlıyorum	145	28,4	33,0	33,0
Mesleki beceri ve yeterliliğimi geliştiriyor	62	12,2	14,1	47,0
Kendimi bu okula ait hissediyorum	138	27,1	31,4	78,4
Bu okulda önemsendiğimi düşünüyorum	21	4,1	4,8	83,2
İdareci ve öğretmenlerle ilişkilerim olumlu	64	12,5	14,5	97,7
Diğer	10	2,0	2,3	100,0
Toplam	440	86,3	100,0	
Cevapsız	70	13,7		
Toplam	510	100,0		

Araştırmada, buldukları okulda öğretmenlik yapmaktan memnun olmalarının en önemli nedeni ile ilgili soruya, ankete katılan öğretmenlerin %33'ü yeterli mesleki doyum sağlamaları, %14,1'i mesleki beceri ve yeterliliğini geliştirmesi, %31,4'ü kendini görev yaptığı okula ait hissetmesi, %4,8'i görev yaptığı okulda önemsendiğini düşünmesi, %14,5'i idareci ve öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması, %2,3'ü diğer cevabını vermiştir. Bu soruya öğretmenlerin yaklaşık %14'ü cevap vermemiştir. Buna göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin yaklaşık %64'ü, buldukları okulda öğretmenlik yapmaktan memnun olmalarının en önemli nedeninin sırasıyla, yeterli mesleki doyum sağlamaları ve kendilerini buldukları okula ait hissetmeleri olduğunu belirtmiştir.

Tablo 7. Görüşülenlerin Çalıştığı Okul Türü Görüşülenlerin Buldukları Okuldan Memnuniyetlerinin En Önemli Sebebi

		Görüşülenlerin Buldukları Okuldan Memnuniyetlerinin En Önemli Sebebi						Toplam
		Yeterli mesleki doyum sağlıyorum	Mesleki beceri ve yeterliliğimi geliştiriyorum	Kendimi bu okula ait hissediyorum	Bu okulda önemsendiğimi düşünüyorum	İdareci ve öğretmenlerle ilişkilerim olumlu	Diğer	
Görüşülenlerin Çalıştığı Okul Türü	Sayı	121	33	97	17	57	10	335
	% Satır	36,1%	9,9%	29,0%	5,1%	17,0%	3,0%	100,0%
	% Sütun	83,4%	53,2%	70,3%	81,0%	89,1%	100,0%	76,1%
	% Toplam	27,5%	7,5%	22,0%	3,9%	13,0%	2,3%	76,1%
Özel Sektör	Sayı	24	29	41	4	7	0	105
	% Satır	22,9%	27,6%	39,0%	3,8%	6,7%	0,0%	100,0%
	% Sütun	16,6%	46,8%	29,7%	19,0%	10,9%	0,0%	23,9%
	% Toplam	5,5%	6,6%	9,3%	0,9%	1,6%	0,0%	23,9%
Toplam	Sayı	145	62	138	21	64	10	440
	% Satır	33,0%	14,1%	31,4%	4,8%	14,5%	2,3%	100,0%
	% Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% Toplam	33,0%	14,1%	31,4%	4,8%	14,5%	2,3%	100,0%

Öğretmenlerin çalıştığı sektör ile buldukları okuldan memnuniyetlerinin sebepleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu söylenebilir ($\chi^2_{(5)}=34.063$ $p=0.00<0.05$). Tabloda da görüldüğü üzere buldukları okuldan memnun olma sebepleri olarak kamu sektöründe çalışan öğretmenlerin yaklaşık %36'sı "yeterli mesleki doyum sağlaması", %29'u "kendini bu okula ait hissetmesi", %17'si "idareci ve öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması", %10'u "mesleki beceri ve yeterliliklerini geliştirmesi", %5'i "bu okulda önemsendiğini düşünmesi", %3'ü diğer cevabını vermiştir. Buna karşın buldukları okuldan memnun olma sebepleri olarak özel sektörde çalışan öğretmenlerin %39'u "kendini bu okula ait hissetmesi", yaklaşık %28'i "mesleki beceri ve yeterliliklerini geliştirmesi", %23'ü "yeterli mesleki doyum sağlaması", %7'si "idareci ve

öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması”, %4’ü “bu okulda önemsendiğini düşünmesi” cevabını vermiştir. Buna göre kamu sektöründe çalışan öğretmenlerin buldukları okuldan memnun olma sebepleri sırasıyla; yeterli mesleki doyum sağlaması, kendini bu okula ait hissetmesi, idareci ve öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması, mesleki beceri ve yeterliliklerini geliştirmesi, bu okulda önemsendiğini düşünmesidir. Buna karşın özel sektörde çalışan öğretmenlerin buldukları okuldan memnun olma sebepleri sırasıyla; kendini bu okula ait hissetmesi, mesleki beceri ve yeterliliklerini geliştirmesi, yeterli mesleki doyum sağlaması, idareci ve öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması, bu okulda önemsendiğini düşünmesidir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinden memnun oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin çalıştıkları sektör ile öğretmenlik mesleğine ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Öğretmenlerin mesleki memnuniyetlerinin en önemli sebebi, öğretmenliğin kişisel niteliklerine uygun olmasıdır. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çalıştıkları okulda öğretmenlik yaptıkları için mutlu oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çalıştığı sektör ile buldukları okulda öğretmenlik yapmalarına ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan öğretmenlerin buldukları okulda görev yaptıkları için mutlu oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çalıştığı sektör ile buldukları okuldan memnuniyetlerinin sebepleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kamu sektöründe çalışan öğretmenlerin buldukları okuldan memnun olma sebepleri sırasıyla yeterli mesleki doyum sağlamaları, kendilerini çalıştıkları okula ait hissetmeleri, idareci ve öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması, mesleki beceri ve yeterliliklerini geliştirmesi, çalıştıkları okulda önemsendiklerini düşünmeleridir. Buna karşın özel sektörde çalışan öğretmenlerin çalıştıkları okuldan memnun olma sebepleri sırasıyla kendilerini okula ait hissetmeleri, mesleki beceri ve yeterliliklerini geliştirmesi, yeterli mesleki doyum sağlamaları, idareci ve öğretmenlerle ilişkilerinin olumlu olması, çalıştıkları okulda önemsendiklerini düşünmeleridir. Bunun yanında araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki memnuniyetlerinin nedenleri olarak mesleğin toplumda saygınlığının yüksek olduğunu ve çalışma koşullarının uygun olduğunu düşünenlerin oranının düşük olduğu görülmektedir.

Öğretmenler, toplumun geleceğine yön verecek bireyleri yetiştirmek gibi önemli bir görevi yerine getirmektedir. Bu sebeple öğretmenlik mesleğinin toplumdaki saygınlığı ve öğretmenlerin çalışma koşulları üzerinde durulması gereken konulardır. Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin görüş ve memnuniyetleri, onların görev ve sorumluluklarını istedik şekilde yerine getirebilmelerinde etkili bir husustur. Öğretmenlerin nitelikleri, mesleki yeterlikleri, ekonomik, sosyal, kültürel, entelektüel ve psikolojik sermaye düzeyleri, mesleki memnuniyet düzeyleri, iş yaşamında karşılaştıkları sorunlar ve genel olarak toplumla ilişkileri onların, eğitim sisteminin diğer temel unsuru olan öğrencilere sundukları eğitim hizmeti üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kamu sektöründe ve özel sektörde eğitimin amaç ve hedeflerine ulaşabilmesi için öğretmenlerin mesleki memnuniyetlerini artıracak çalışmalar yapılması, toplumda mesleğin saygınlığını artıracak düzenlemeler yapılması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, öğretmenlerin toplumsal yaşamda ve iş hayatında karşılaştıkları sorunların çözülmesi öncelikli olarak ele alınması gereken konulardır.

KAYNAKÇA

Alkan, C. (2000). Meslek ve Öğretmenlik Mesleği, (Editör) Sönmez, V.: *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık.

- Apuhan, R. Ş. (2013). *Etkili Öğretmenin Temel Davranışları*. (3.Basım). İstanbul: Himalaya Yayıncılık.
- Ardahan, F. (2012). Sosyal Sermaye Ölçeği Geçerlilik, Güvenirlilik Çalışması, *International Journal of Human Sciences*, 9(2): 773-789.
- Bal, H. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları.
- Başaran, İ. E. (1993). *Eğitim Psikolojisi, Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Kadioğlu Yayınları.
- Buyruk, H. (2015). *Öğretmen Emeğinin Dönüşümü*. (1.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Cüceloğlu, D. ve Erdoğan İ. Erdoğan (2013). *Öğretmen Olmak: Bir Can'a Dokunmak*. (16.Baskı), İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2): 207-237.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. 2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Duman, T. (1991). *Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Erden, M. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2009). *Kamu Yönetimi*, Ankara: Okutman Yayıncılık.
- Gelen, İ. ve Bayram Özer, B. (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9): 39-55.
- Habacı, İ., Karataş, E., Adıgüzelli, F. Ürker, A., R. ve Atıcı, R. (2013). Öğretmenlerin Güncel Sorunları, *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (6): 263-277.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Kaya, K. ve Tuna, M.U. (2016). Kamu ve Özel Sektörde Yönetim Zihniyeti, *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken (Journal of World of Turks)*, 8(2): 27-42.
- Kaya, Z ve Şahin, M. (2013). *Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Kilimci, S. A. (2011). *Türkiye'de Öğretmen Olmak*, (Editör) Kilimci, S.A.: *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- MEB (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- Onar, S. S. (1996). *İdare Hukukunun Umumi Esasları*. İstanbul: Hak Kitabevi.
- Onyx, J. and Bullen, P. (2000). Measuring Social Capital in Five Communities, *Journal of Applied Behavioral Science*, 36(1): 23-42.
- Özdemir, B. ve Deniz Taşçı, D. (2017). Entelektüel Sermaye Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliğinin Testi: Türkiye'nin İlk 1000 Sanayi Kuruluşu'nda Ampirik Bir Araştırma, *International Journal of Social Science*, Autumn III (61): 363-372.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özdevecioğlu, M. (2002). Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları Arasındaki Davranışsal Çalışma Koşulları ve Kişilik Farklılıklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (19): 115-134.

Sönmez, S. (2003). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Kısa Tarihçesi ve Yeniden Yapılanma, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi Eğitim Bilimleri Özel Sayısı*, 7: 280-290.

Subramaniam, M., and Youndt, M.A. (2005). The Influence of Intellectual Capital on The Types of Innovative Capabilities, *Academy of Management Journal*, 48 (3): 450-463.

Sünbül, Ali M. (2002). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.